

Зокрема до таких правових недоліків, вважаємо слід віднести наступне: відсутність положень щодо позбавлення чи скасування обов'язкової частки у спадщині; складання заповіту в письмовій формі особою, що знаходиться в надзвичайній ситуації; залишається невизначеним спадкування майна на яке було складено спільний заповіт подружжя, на яке накладено заборону, після смерті одного з подружжя, якщо особа, яка призначена спадкоємцем у спільному заповіті теж помирає.

Проблемним нам вбачається й існування норми в спадковому праві, яка допускає такий вид заповіту як секретних заповітів (ст.1249 ЦК України). При посвідченні секретних заповітів нотаріус не ознайомлюється зі змістом [5]. Внаслідок цього спадкодавець може допустити помилку, чи може незрозуміло викласти свою волю, чи неправильно зрозумівши закон – висловитися некоректно тощо. Все це стане причиною визнання положень секретного заповіту недійсними, незаконними. Але заповідач вже не зможе його змінити і спадкування відбуватиметься за законом, а не за особистим волевиявленням. Тому нами вбачається, що існування в законодавстві такого виду заповіту є скоріш негативним фактором для забезпечення приватних прав людини.

Таким чином, перспектива захисту своїх спадкових прав перш за все залежить від рівня правосвідомості самої фізичної особи, ініціативності її у напрямку відновлення та визнання своїх приватних прав, вміння відстоювати свої права на майно тощо. Сучасні умови життя - діджиталізація, інноваційні можливості сьогодення аби отримувати актуальну правову інформацію з чинними змінами, вміння звертати увагу на можливі недоліки - стають у нагоді і підвищують стандарти життя сучасної людини в країні з європейськими спрямуванням розвитку.

1. Навчальний посібник. Цивільне право: загальна частина. Практикум : навч. посіб. [для студ.вищ. навч. закладів] / кол. авт. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 232 с.

2. Всеукраїнське професійне юридичне видання : «Юридична газета online», стаття: «Проблеми спадкування» Анастасія Гурська «Клочков та Партнери, АО» партнер, адвокат. Видавець: ТОВ «Юридична газета» з 2003 року, м. Київ. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/problemi-spadkuvannya.html>

3. Кухарев О.Є. Виконання заповіту: проблеми теорії та практики: Монографія. Х. : ТОВ «Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив», 2009. 263 с.

4. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповн. Станом на 2 січ. 2020 р.: (ОФЦ, ТЕКСТ). К.: ПАЛИВОДА А. В., 2020. 456 с.

5. Про нотаріат: Закон України від 02.09.2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення 23.02.2021).

Марина Поліщук,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ

Протягом розвитку процесуального законодавства по різному здійснювалася законодавча регламентація прав, обов'язків і повноважень суб'єктів процесуальної діяльності.

Відповідно до ст.8 Загальної декларації прав людини, кожна людина має право на ефективне поновлення в правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих конституцією або законом [1, с.20].

Стаття 124 Конституції України закріпила, що юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, які виникають у державі. це положення є для законодавства принципова новим свідчить про розширення судової юрисдикції та

необхідності теоретичної розробки проблем правового становища судових органів в цивільному судочинстві. Постановка проблем, викладені у цій статті, и їх зв'язок з найважливішими завдання науки

Цивільного процесуального права и практикою застосування законодавства полягає в необхідності вивчення та вдосконалення деяк елементів правового статусу судів апеляційної інстанції в цивільному судочинстві.

Правове становище суду відзначається правосуб'єктність, структурними компонентами якої є юрисдикція, а також предметні и функціональні повноваження [3, с.52-55].

В.В.Комаров зазначає, що абстрактної, єдиної для всіх процесуальної правосуб'єктності не існує, а існує правосуб'єктність суду, сторін, третіх осіб, прокурора, свідків і т.д. правосуб'єктність є специфічна особливість суб'єктів цивільного процесуального права, яка робить їх носіями прав і обов'язків, дає можливість вступати в цивільні процесуальні правовідносини [1, с. 15]. А.К.Сергун вважає, що стосовно суду треба говорити не про цивільну процесуальну правоздатності, а про комплекс його владних повноважень, якими він наділений за законом [4, с. 75].

Вельми своєрідну точку зору висловив В.Н.Щеглов, який вважає, що правоздатність та дієздатність повинні бути збережені стосовно громадянам і юридичним особам, є в цивільному процесі сторонами і третіми особами. Тут цивільна процесуальна правосуб'єктність виступає як родове поняття, а по відношенню до всіх інших суб'єктів громадянського процесу воно є

єдиним поняттям, що включає одночасно і процесуальну дієздатність, і правоздатність [3, с. 107-109].

В даний час цивільна процесуальна правосуб'єктність законодавчо не закріплена. Чинний цивільно-процесуальний кодекс України використовує поняття "правосуб'єктність" і "дієздатність", закріплюючи можливість володіння правоздатністю тільки за сторонами. Отже, коло осіб, наділених цивільною процесуальною правосуб'єктністю, не збігається з колом осіб, які наділені цивільною процесуальною правосуб'єктністю.

На мою думку, така точка зору недостатньо обґрунтована, оскільки, як уже зазначалося, правосуб'єктністю володіють усі без винятку учасники цивільного процесу, але у кожного учасника правосуб'єктність строго індивідуальна.

Краще було б назвати правосуб'єктність як галузеву і конкретну. У даному випадку правосуб'єктність включається не тільки можливість виступати в якості учасника правовідносини (правоздатність і дієздатність), але і інші конкретні права і обов'язки, надані законом. Кожен учасник цивільного процесу має властивою тільки йому правосуб'єктність.

Цивільно-процесуальна правосуб'єктність, таким чином, закріплює правове становище суб'єктів цивільного процесуального права.

Отже, єдиної правосуб'єктності для всіх суб'єктів цивільного процесу не існує. Необхідно говорити про правосуб'єктності суду, сторін, третіх осіб, прокурора, свідків і т.д., оскільки всі вони в процесі виконують строю певну роль з конкретними правами і обов'язками. [4, с. 5].

Правосуб'єктність також закріплює коло осіб, які можуть бути суб'єктами прав і обов'язків, конкретизуючи тим самим коло правовідносин, що виникають на основі правосуб'єктності [1, с. 15].

Громадянська процесуальна правосуб'єктність, таким чином, є передумовою виникнення цивільних процесуальних правовідносин, що визначає правовий статус кожного учасника процесу і наділяє останнього конкретними правами і обов'язками. Для кожного суб'єкта цивільного процесуального права вона, специфічна.

---

1. Конвенція про захист прав і основних свобод людини Офіційний вісник України. 1998. № 13. Ст.272.

2. Бобрик В.І. Теоретичні передумови оптимізації цивілістичного судочинства: монографія. Київ : МП Леся, 2014. 86 с.

3. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 48. Ст. 436.

4. Ткачук О. Спрощене провадження – новела цивільного процесу: правова природа, ознаки, процедура. Право України. 2017. № 8. С. 45–56.

5. Ткачук О. Сучасні проблеми і напрямки спрощення судових процедур у цивільному судочинстві України. Підприємство, господарство і право. 2016. № 5. С. 19–24.

6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.04.2004 року. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492.

7. Regulation (EU) 2015/2421 of the European Parliament and of the Council. December, 16 2015. *Official Journal of the European Union*. 2015. L 341/1.

Кирило Степаненко,
доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Олексій Пікуль,
студент юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ З УНІФІКАЦІЇ ПРИВАТНОГО ТОРГОВОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Свідченням суспільного інтересу в приватних торгових відносинах є міжнародні угоди про уніфікацію стандартів, що регулюють ці відносини. Єдине регулювання допомагає зменшити ризики, пов'язані з торговими питаннями, сприяє вирішенню суперечок, підвищує ефективність цих угод і, відповідно, забезпечує зростання національної економіки. Таким чином, укладення державами договорів про міжнародне приватне право є загальною потребою, а сам договір є юридичним фактом, який вказує на суспільний інтерес. Водночас приватні інтереси закріплені у змісті цих угод, що виправдовує включення міжнародних угод у джерела міжнародного приватного права.

Наявність двох видів норм у міжнародному приватному праві з природної точки зору стало однією з причин обговорення класифікації міжнародного приватного права, як елемента структури права. Враховуючи те, що суть цієї дискусії ще не встановлена, хотілось би зробити кілька поглядів на це.

З того, що норми міжнародного приватного права мають різну юридичну природу, випливає, що вони мають різну системну юрисдикцію. Злиття цих норм в один правовий комплекс, який, на думку деяких юристів, є міжнародним приватним правом, не впливає на їх становище в правовій системі. Так, Ю. Колосов зазначає, що різні національності суб'єктів міжнародного приватного права наближають міжнародне приватне право до міжнародного публічного права і що їх справжня природа збігається з природою суб'єктів внутрішнього права. У такому випадку навіть ті норми національного законодавства, які спеціально прийняті для регулювання відносин з іноземним елементом, залишаються в системі відповідного національного законодавства [1, с. 148]. Застосування стандартів міжнародних договорів до міжнародних цивільних та внутрішніх відносин не є підставою говорити про зміну їх природи і, отже, їх системної приналежності.

Все більше вчених схиляється до таких структурних об'єктів міжнародного приватного права, як полісистемний комплекс або міжсистемна юридична освіта. Як пише А. Богатирьов, «міжнародне приватне право ... можна розглядати як особливу між системну освіту, що стоїть між незалежними та автономними системами права (національним правом та міжнародним правом)» [2, с. 65]. Крім того, у своєму дослідженні взаємодії певних частин міжнародного та національного права Б. Нефедов пропонує нову правову категорію – міжсистемну надгалузеву освіту, яка за визначенням включає міжнародне приватне право [3, с. 25].

Посилання на загальну теорію права підтверджує, що недостатньо підстав говорити про міжнародне приватне право, як про окрему систему (окрему від системи міжнародного права та системи національного права). З точки зору цієї науки, термін система «означає, що право - це певна цілісна сутність, що складається з багатьох елементів, що перебувають у певному взаємозв'язку (субординація, координація, функціональна залежність тощо). ...